

POPHOD

Bratje!

Ideja, za katero so padle žrtve, ne propade!

Letna naročnina znaša Din 40.—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 3/I. Račun pri Poštni hranilnici št. 16.160. Ropokopisov ne vračamo! Telefon št. 21-09.

V Ljubljani, dne 1. decembra 1934.

Štev 48 — Leto III.

IZHAJA VSAKO SOBOTO

Kvišku srca!

Mnogo je 16 let v življenju posameznika, v življenju naroda pa znači 16 let le bežen trenutek, prav majhen drobec njegovega celokupnega razvoja. Pa tudi tak majhen drobec je lahko značilen, celo usodopolen za obstoj in razvoj naroda, da si zgradi svojo fazo svojega življenja pokazati, ali je ali pa ni sposoben za samostojno izživeljanje in oblikovanje svojih duševnih in materialnih dobrin. Prav posebej velja to za jugoslovanski narod, ki obstoja in živi na današnjem svojem ozemlju že preko tisoč let, pa je šele pred 16 leti dokončno dosegel svoje zedinjenje v samostojni nacionalni državi in je imel vsled tega šele zadnjih 16 let priliko, da si zgradi svojo notranjost in dokaže svetu svojo življensko in razvojno zmoglost.

Ponovno se čujejo glasovi nezadovoljnosti tudi iz ust dobrih nacionalistov, katerim gre razvoj v jugoslovanskem pravcu mnogo prepočasni. V svojem idealizmu in navdušenju bi hoteli predstavljati gore samo zato, da bi se čimprej uresničili njih edini sen, da bi čimprej dosegli za zedinjenjem tudi uedinjenje našega naroda. Razni neveselci jim vzbujajo strah, da je pot do uedinjenja še dolga in opasna, poraja se v njih bojazen, da te težke poti morda sploh zmogli ne bomo. Čeprav prošnih 16 let ne nudi baš mnogo veselih in vspešnih trenutkov, čeprav smo teh 16 let z vso silo dokazovali sebi in svetu, da smo naivni in neizkušeni otroci in čeprav je skoraj ves ta čas prepuščal mladi naš narod vodstvo ljudem, ki niso bili vredni izkazane zaupanja, pa je šla verdar konsolidacija širokih plasti preprostega našega naroda svojo nevzdržno pot in dosegla ono nepričakovano in občudovanja vredno povezanost in solidarnost, ki jo je ta narod dokazal v strahotnih dneh po 9. oktobru 1934.

Bil je to izbruh, ki je z elementarno, tudi za največje optimiste nepričakovano silo pokazal pred celim svetom, da nam zločinska roka v Marseju ni ubila samo kralja enega ali drugega dela našega naroda, predstavnika samo enega ali drugega dela naše države, marveč v resnici jugoslovanskega kralja, ki marveč v resnici jugoslovanskega kralja, ki je vodil uedinjene Jugoslovane in kateremu so sledili uedinjeni Jugoslovani z globoko ljubeznijo in popolno udanostjo brez vsakega razlikovanja vere in plemena. Narod, ki je sposoben na tak način manifestirati svojo bol in svoje ogorčenje, narod, ki zna v največjih trenutkih pokazati toliko enotnost, tak narod ni več samo »državen narod«, v katerem so zedinjeni razni več ali manj sorodni narodi, tak narod morejo tvoriti le popolnoma uedinjeni bratje po krvi.

Vemo, da bo preteklo še mnogo vode in da bo treba voditi še mnogo borb, predno bodo prenehala vsa ona trenja, ki se pojavljajo še danes v našem notranjem življenju in se bodo brez dvoma pojavljala še nekaj let. Iz Avstrije prinešena mentaliteta in starejši generaciji prirojena okostenelost bosta še vedno povzročali razne izrodke, deklaracije in punktacije, toda vse to bodo le bežni pojavi v življenju mladega jugoslovanskega naroda, ki ne bodo mogli zavreti uresničenja temu narodu prirojene volje do popolnega notranjega uedinjenja, še manj pa njegovega notranjega uedinjenja, da si ustvari res enotno jugoslovansko državo in jo postavi kot enakovredno ob bok drugim, čeprav navidez jačjim državam.

Kvišku srca, vi nacionalisti! Ne glejte na razne malenkosti, idite preko bedastih besed in dejanj posameznikov, ki še vedno žive v davni prošlosti! Oni mislijo, da se bo naravni k popolnemu uedinjenju jugoslovanskega naroda vodeči razvoj ustavljal samo zato, da se bodo lahko uresničile njih bedaste in otroške teorije o samostojnosti, slavni tradiciji in kulturni nadrejenosti enega ali drugega dela našega naroda. Oni žele preprečiti to popolno uedinjenje zato, da bi lahko igrali vodilne vloge v posameznih delih našega naroda, ker se ne čutijo sposobne igrati kakršnokoli pomembnejšo vlogo v okviru uedinjenega jugoslovanskega naroda. Umrli bodo drug za drugim, zgodovina jugoslovanskega naroda ne bo niti omenjala njihovih imen. Ta zgodovina bo vedno naštevala le imena onih nacionalistov, ki se niso borili za svoje osebe in žep, marveč za zedinjenje in uedinjenje jugoslovanskega naroda in onih, ki bodo to borbo nadaljevali, dokler ne bo kraljevina Jugoslavija zedinila in uedinila vseh Jugoslovancev in vse jugoslovanske zemlje.

Kvišku srca pa kličemo tudi vsem onim po naslovih in položajih morda velikim, po duhu pa tako majhnim ljudem, ki se še danes spozabljajo v raznih teoretičnih razglabljanjih in mislijo, da je tudi po 9. oktobru 1934 še čas za razne bedaste proklamacije in adrese. Niso jih izučile izkušnje, ki so jih doživeli v punktači v decembru 1932, ko so očete teh punktačij sami tajili svoje očetovstvo. Hotelo se jim je novih, zato pa doživljajo usodo svo-

jih prednikov in hite sramežljivo zatrevati, da niso mislili tako, da so mislili vse drugače, da so hoteli samo opozoriti merodajne faktorje na razne pomanjkljivosti, da pa so brez pridržka tudi oni za državo, za našo Jugoslavijo.

Vsi so za državo! Govorite z našimi separatisti, pa če hočete tudi s komunisti, nihče ne bo izjavil, da je proti državi, toda vsak bo pristavil svoji priznani izjavi besedico »ali...«. Vsak bo izrazil nekak pridržek, češ, sem za državo, toda le pogojno, če se država prilagodi mojim željam, mojim svetovnim nazorom in Bog zna še čemu. Tudi za kralja je vsa taka gospoda in baš ona je najbolj vneto v izražanju občudovanja do dela, požrtvovalnosti in ženjalnosti blagopokojnega našega Mučenika. Priznavajo Mu vse, samo slediti nočejo Njegovim intencijam. Hvala lepa za tako udanost. Ob 16 letnici našega zedinjenja je tudi za to gospodo zadnji čas, da se zamisli tudi ona v resnično stanje našega naroda in se vživi v njegove resnične potrebe.

Ne živeti sam sebi, marveč živeti celokupnemu narodu, žrtvovati se interesom tega naroda in podrejati svoje osebne interese in želje, to je dolžnost nas vseh, zlasti pa one gospode, ki predstavlja vsaj po lastnem mišljenju vrhove naše znanosti, umetnosti in politike. Dvignite tudi Vi svoja srca in od-

Dela!!

Diplomirani tehnik. Odličnjak. Dve leti brez službe. Šel bi za težaka, a nima kam.

Izkušen mehanik, šofer, vodovodni instalater. Tri leta že čaka na službo. Samo tekom preteklega zime je izdal nad 1350 Din za razne kolke, prošnje in oglase. K sreči nima družine.

Grem po ulici. Srečam znanca, brata-nacionalista. Šel je peš iz Ljubljane v Maribor, od tam je prišel v Zagreb in je namenjen na Sušak. Išče dela. Sprejel bi vsako. Delal bi tudi brez plače, samo za hrano in kak kos ponošene obleke. A ne dobi dela. Kriza! To mu je odgovor.

Na svojih potih sem se vedno ustavljal in pogovarjal s »pticami selikami« — brezposelnimi, ki jih poleti tako pogosto srečavamo. Kamorkoli sem prišel, skoro vedno sem našel spočite roke in bistré glave — neizkoriščene, čeprav bi rade delale in koristile narodu ter sebi.

Različni elementi se nahajajo med njimi, pisana je vrsta tistih, ki na vprašanje »poglejte« ne vedo odgovora. So nekateri med njimi lenobe, »od zanata« kot bi rekli naši bratje, nekateri zopet obupanici, ki so nehali živeti in si žele samo konca. So pa tudi taki, ki jih usoda ni vpregnila in niso še izgubili vere v pravico, državo in njeno pomoč. Verujejo, da bo prišel dan vstajenja, da bo Jugoslavija doživela svojo drugo uedinjenje. To bo dan, ko si bomo vsi državljani podali roke, uedinili se v eno družino, za katero bo dovolj dela in pogrnjena skupna miza. Od nje se nikogar ne bo odpravilo.

Med nami pa ne bo več tistih, ki »ne smejo delati« kot tudi tistih, ki »jim ni treba delati«. Vsi bomo delavci, vojniki v življenski borbi svojega naroda kot celote, vsak se bo zavedal svoje vrhovne dolžnosti — služiti interesom celote in le v tem okvirju zadovoljevati svojim posebnim težnjam. Ako pa tega ne bo delal, delati ne bo hotel, ga bodo zadelo stroge določbe po strogosti vojaškemu enakega zakonika.

Dokler se potrebne izpremembe ne izvrše, se ne smemo čuditi, ako življenje dnevno proizvaja nezadovoljne škodljive poedince in črnooglede, obupano mladino.

Brezposelnim ni treba podpora, potrebno jim je delo. Kajti nobena stvar človeka ne demoralizira in pokvari tako kot brezdelje. Država in narod ne dobita ničesar v zameno za dano podporo.

Brezposelnemu pa to komaj zadostuje za najskromnejšo prehrano, nikakor mu pa ne omogoča na človeka dostojen način prebiti »prosti čas«. Zato se stiska po raznih brlogih, obupuje nad vsem, postane črnoogled in tak človek je za narod zgubljen. Iz tvornega poedince je nastal razdiralen element. Korčno se navadi živeti od priberačenih dinarjev in od raznih ustanov in podpor, pa je — napravil svojo karijero in našel svoj vir za službo.

Kako vse drugačno bi bilo stanje, ako bi imeli razvit sistem javnih del, kjer bi vsakdo poleg najmanjše plače, hrane in delovne obleke, dobil — delo. Velika javna dela, delavski

trgajte svoje misli od svojih lastnih osebic in svojih atavističnih nazorov. Lahko si pustite že danes klesati svoja imena v bron in marmor, bodoča generacija se bo le pomilovalno nasmehnila ko bo čitala ta vaša imena in videla, koliko malih ljudi je našla velika doba zedinjenja in uedinjevanja jugoslovanskega naroda.

Vi vsi, mali in veliki, navdušeni in mlačni pa se zavedajte onega, česar se zaveda vsak iskren Jugoslovane, pa naj pripada temu ali onemu delu našega naroda. Ni rešitve niti za celokupen narod niti za njegove posamezne dele, če ne bomo prav vsi hodili po stezah in potih, ki nam jih je pokazal v službi domovine padli Mučenik. Ravno sedaj, ko ne hodi več pred nami njegova vojaška in asketska postava, ravno sedaj, ko nas ne podžigajo več njegovi živahni in bodrilni pogledi, ravno sedaj nam nalaga že primitivna skrb za naše življenje kot edino dolžnost, da korakamo brez stranpoti in stranskokov po Njegovih poti. Vera v Njega je ustvarjala čudeže tekem zadnjih vojn in tekem našega skupnega življenja. Ta vera v Njega nam je ostala, to vero v Njegove zamisli in načrte moramo gojiti, kajti le tako bomo lahko mirne duše rekli to, kar si neprestano obljublamo in kar smo pripravljivi dokazati tudi z najtežjimi žrtvami, da čuvamo Jugoslavijo! Veže nas prisega, njo bomo izpolnili za vsako ceno in preko vseh ovir, zlasti pa preko vseh plemenskih in verskih tradicij, če tvorijo morda ne toliko po lastni volji kot pa vsled hujškanja in podpihovanja naših zunanjih sovražnikov oviro na poti do Uedinjenja.

I. C.

Domovina in tujina

(Nekaj misli o nas in za nas)

Praznота, ki je nastala v našem državljanskem življenju, odkar je grob pokril zemsko ostanke blagopokojnega kralja, se čuti še vsepovsod in vse nove vesti o balkanskem paktu in evropskih dogovorih glede mednarodnih zločincev, ki ogrožajo življenje vseh, ki se posvečujejo javnemu delu, ne morejo nadomestiti one blagohotne vladarske besede, ki je vodila našo državno ladjo proti jasnejšim horizontom bodočnosti. Kakor se čuti izguba doma, tako se čuti pomen žrtve v mednarodnem življenju, kjer pridobiva jugoslovansko ime po zaslugi živega in mrtvega kralja vsak dan na svoji vrednosti.

Bilo je ginljivo gledati tudi na letošnjih žalnih svečanostih na naših pokopališčih, kako so se ljudje povsod spominjali mrtvega kralja in mu prizigali sveče v spomin. Povsod, povsod je ostal tako živ spomin za njim, da ne bo pozabljen.

Med izrazi sožalja, ki so prve dni prihajali od vseh strani na dvor v Beograd in na banske uprave, so bili posebno važni oni, ki so jih pošiljali naši delavci iz tujine. Izzelenci vseh narodov žive vedno dvojno življenje: eno je ono, ki jih veže na domovino in svoje, drugo je ono, ki ga žive v tuji deželi, obdani od tujega sveta, v borbi za svoj kruh in obstanek. Dasi ni dvoma, da živi v njih še močna domovinska ljubezen, vendar ni nič čudnega, če se počasi domovini odtujujejo, kakor se človek počasi odtuji svojemu domu in celo rodni materi, če živi dalje časa izven doma. Naravno je, da čuti nekako krivico, ker ne more živeti doma in si mora v tujini iskati kruha. Skušaj priti do dna vprašanja, kdo je kriv, da ni kruha doma. Zato so izselenci zelo dostopni razni agitaciji in propagandi in radi verjamejo vse, kar jim kdo natvezi. Tako so postali ponekod tudi naši izselenci žrtev protidržavne propagande, ki so jo širili med njimi razni agitatorji, večinoma ljudje, ki so skušali na ta način dati duška svojem političnemu maščevanju. Zanimivo je, da so imeli biti posebno naši Amerikanci tista nerazodna masa, pri kateri so iskali opore politični obupanici in hujškači. Amerikanci so namreč imeli takrat še denar, ki so ga znali iz njih izzemati taki reševalci ljudstva, kakor smo jih imeli toliko po vojni. Istotako so tudi slovaški in drugi separatisti iskali pomoči v Ameriki.

Ko so naši izselenci pred vojno odhajali v Ameriko, je šla z njimi le polzavarna ljubezen do ožje domovine. V Ameriki so se vsi priznavali za Avstrijce. Razine organizacije in časopisi so izrabljali to omejeno nacionalno zavest, saj so od tega živeli. Bili pa so tam tudi naši ljudje, ki so že pred vojno razvijali jugoslovansko nacionalno propagando. Med vojno je jugoslovanska misel prevladala v večini naših izselencev in glas njih mas je odmeval tudi v diplomatskem svetu. Bili pa so že takrat na delu ljudje, ki so delali proti Jugoslaviji večinoma iz sebičnih namenov. Pojavili so se tudi razni »republikanci«, ki so zavajali naše delavske mase, in jim obetali hrvatske, slovenske in razne druge republike. Toda Jugoslavija je zmogala in nova narodna država je stopila na mesto Avstro-Ogrske; naš izseljenec, dasi morda že ameriški državljan, je dobil novo domovinsko državo. Da ni bilo med izselenci hujškačev, bi bil naš narod v tujini ostal zvest Jugoslaviji, saj je tam še lažje pometati velike domače domoljube. Toda ta država v prvih letih po vojni, ko še doma ni bila urejena — ni imela preveč časa za našega izseljenca. Imela je toliko drugih skrbi, da ni utegnila misliti na one, ki so bili onstran morja. Saj so ti izselenci sami pošiljali cele ladje blaga, obleke in hrane, da so pomagali svojem domu, kajti Amerika je bila bogata, Evropa pa je bila izrpana. Našim ljudem, ki so vsled vojne mnogo trpeli, saj niso imeli ne obleke ne hrane, so tisti ameriški darovi zelo prav prišli. To so zdaj samo lepi spomini.

Med tem se je začel doma spor za politično moč. In glejte, zviti politiki, ki so rabili denarja, so se spustili čez morje in tam nabrali denar za svoje stranke, češ, da morajo reševati slovensko, hrvatsko, bosansko in bogve kakšno avtonomijo. Naravno je, da so pri tej spekulaciji zabavljali čez Jugoslavijo, Beograd, vlado, ministre in čez vse, kajti brez tega bi ne bili dobili denarja, kar je bil njih glavni namen. Tako smo doživeli n. pr. tako gorostasno lopovstvo: jugoslovanski zastopale, ki je prejemal od države denar, da bi zastopal svoje voliče v skupščini, je za ta isti denar odšel na pot v Ameriko in tam kot poslanec te države agitiral proti tej državi, z lažmi in hujškarijami izvabljal denar iz žepov ubogih ameriških delavcev, da bi mogel doma tem uspešnejši on in njegova stranka delovati proti državi. Posledice so se kmalu pokazale posebno pri hrvatskih izseljencih, ki so bili največja žrtev takih brezvestnih politikov. Jugoslavija je postala v njih očeh vir in vzrok vsega slabega. Ne le v svojih tudi v angleških in drugih listih so pisali — proti svoji lastni državi. Tako so v mednarodnem svetu uničevali naše dobro ime, dasi je bilo to tudi njim v škodo in sramoto. Spekulantom se take stvari bolj izplačajo, kakor onim, ki se bore iz prepričanja, kajti kmalu so se našli ljudje, ki so radi podprli to domačo protijugoslovansko propagando in dobro plačali usluge, ki so jim jih delali agitatorji. Tako je bilo celih 10 let. Ko je na ta način Jugoslavija v očeh sveta bila že obojena na razpad, je nastopil blagopokojni kralj s svojo kraljevsko besedo in začel reševati Jugoslavijo doma in v tujini. Mnogo je bilo zamujenega. Vrste naših izselencev so bile razcepljene — Jugoslavija je bila v njih očeh — njih sovražnica. Agitatorji, ki doma niso smeli več razbijati države, so svoje delo med izseljenci pomnožili. In seveda so tudi v tujih jezikih in listih pisali, kakšna krivica se jim godi. Kaj čuda, če so na ta način odvrnili naš narod v tujini od lastne države. Saj je imela zagranična propaganda tu

Tu je jugoslovanski narod, tu je njegova država in v njej nam poteka življenje. Naša nacionalna ideja nas uči, da smo vsi člani ene celote, ene družine, da med nami ni nobenih razlik razen onih, ki so plod dela in sposobnosti vsakogar izmed nas. Vsakdo ima do tega dela pravico, še več, na delo ga veže — dolžnost.

Na nas samih je, da izvojujemo borbo, ki je potrebna za uresničenje zgoraj navedenih načel. Doseči moramo vstajenje, socialno vstajenje jugoslovanskega naroda, izvojvamo na osnovi iste ideologije, čije sad je že naše politično osvobojenje in uedinjenje.

V ta namen ne rabimo nikakega komunizma, fašizma ali hiterizma. Imamo in potreben nam je le — jugoslovanski nacionalizem. To je vodilna, socialna, gospodarska in politična ideologija našega naroda, ki se zaveda, da je naš glavni problem vprašanje dela in kruha.

B. S.

svojo materialno podporo. In vendar niso mogli vsega uničiti, dasi je država le tu in tam skušala zavržati njih laži in odvržati njih pogubeno delo.

Brzjavni izrazi sožalja iz naših delavskih kolonij so dokaz, da je še med našim narodom v tuji živa državna jugoslovanska zavest, in poročila iz domovine jih bodo prepračila, da so lagali oni, ki so obrekovali in grdili Jugoslavijo in njene voditelje, da so razmere pri nas drugačne nego so jih popisovali politični spekulanti, da je ves narod soglašal s kraljem, ko je hotel ustvariti enotno državo brez notranjih separatističnih sporov, ki so mogli koristiti le posameznikom, a nikoli skupnosti.

Gotovo je, da lažniki in spekulanti ne bodo prenehali z lažmi in agitacijo; a slike, ki so jih prinašali vsi svetovni listi, bodo onemogočile v marsičem njih propagando.

Zanimivo je tudi, kar čitamo o Adamiču. Pomislite: slovenski pisatelj pride iz Amerike in Jugoslavija ga sprejme z odprtimi rokami, in mu nudi vse ugodnosti. Za zahvalo napiše ta pisatelj knjigo, kjer zabavlja čez to Jugoslavijo in piše take laži, da je moralo 30 ameriških pisateljev protestirati proti tem razmeram. Kralja, ki ga je ljubezno sprejel in se z njim razgovarjal, o čemer je pač mogel tega kralja, o katerem so celo tuji pisali, da je v razgovoru zelo zanimiv in duhovit, tega kralja je ta naš pisatelj skušal izpostaviti zasmehu. Iz vse knjige se spozna, da se je Adamič nalezal onih nazorov, ki vladajo v separatističnih in komunističnih pisateljskih krogih.

Ali ni čudno: slovenski pisatelj grdi pred svetom svojo domovino, češki konzul mora pred njim braniti čast Jugoslavije. Ameriški žurnalist, ki je citiral Adamičovo knjigo, ima toliko časti, da preneha z nadaljnjim objavljanjem Adamičevih člankov, Adamič pa nima toliko časti, da bi svoje laži prekalal. Drugi morajo braniti pred svetom naše dobro ime, ki ga uničujejo »naši« ljudje! Ali nismo čuden narod! Na Češkem je bil obsojen na 6 mesecev človek, ki je odobraval marsejski atentat! Tako razume kulturelaren narod svoje zavezništvo! Vse to so zanimivi pojavi, ki kažejo v pravi luči nas in svet. Količno so se trudili naši domači nasprotniki, da bi škodovali Jugoslaviji pred svetom. Količno brošur, listov itd. so že izdali! Kakšno junaštvo je to, sramotiti pred svetom svojo domovino! Kakšno pošteno delo! Kako se motijo, če mislijo, da si bodo s tem pridobili slavo in zaslug! A, kakor smo rekli, od nas je odvisno, da uničimo to sovražno propagando v zunanjem svetu, pa naj

jo vodijo naši ljudje ali tuje države. Ti vsi dobivajo moralne opore od onih, ki neprestano zabavljajo čez državo in jugoslovanstvo in vsako malenkost napihujejo kot brezmejno krivico, dasi pogosto sami žive od te države, jedo državni kruh, ali pa so si pridobili imetje na bogve kakšen krivičen način. Posebno pri nas je dosti jamravec. Mnogo takih ljudi se je že dni potuhnilo in smo slišali slavospeve, ki so bili v čudnem nasprotju z dejstvi. Kajti, ako priznam, da je imel blagopokojni kralj prav — kakor je to potrdil tudi ves narod — potem moram dosledno tudi delati na to, da se njegovi nazori in načrti uresničijo, ne pa nasprotovati z dejanjemu, kar proslavljam z besedami. Ko bi bili mi vsi toliko delali za Jugoslavijo, kolikor smo delali proti nji — kje bi že bili. Ne bi izgledali tako slabi in smešni pred svetom, kakor so nas napravili razni agitatorji. Mi ne zahtevamo od Adamiča in drugih, da pišejo slavospeve — če jim domovinska ljubezen tega ne narekuje — a smemo zahtevati, da pišejo resnico in da ne pišejo laži! Mi vemo, da je pri nas še mnogo neurejenega kakor povsod drugod, a zato smo tu, mi vsi, da vse to popravimo, ne pa da se pritožujemo pred tujim svetom! Mi lahko priznamo vse svoje in državne slabosti, naše so, mi jih moramo ozdraviti. Separatist lahko tarna pri polni državni skledi — kakor je njegova davna navada — a eno je gotovo, da je Jugoslavija zavarovala vsaj glavni del slovenske zemlje, da ta ljuba slovenska ne bo v večni nevarnosti (dasi bi nekateri ravno to radi svetu natvezili!). Boj proti korupciji in vsemu slabemu je treba voditi doma z delom, ne pa s sramotilnimi spisi v tujini. Malovreden človek je, ki sramoti svoj dom! Vsaka država ima svoje težave, nič ni popolnega na svetu. Vsi smo odgovorni za svoja dejanja in besede tem bolj, ker preže nanje naši zunanji sovražniki. Zato se zavedajmo vsi svoje dolžnosti in odgovornosti, kadar govorimo in pišemo o svoji državi, kajti naravno je, da tujina izrablja vse, kar je slabega v domovini in da le prerada pretvarja tudi naše najbolj nedolžne in brezpomembne spore v nepremagljive zapreke, vsled katerih mora — po mnenju naših nasprotnikov — Jugoslavija propasti. Mi pa moramo z besedo in dejanjem dokazovati nasprotno in le s skupno, enotno obrambo državne misli proti domačim izdajicam in tujim grabežljivcem bomo v tujini pridobili domovini in tudi našim izseljencem drugačen ugled in večje spoštovanje, nego smo ga imeli do sedaj, ko smo sami drugim pomagali poniževati jugoslovansko ime.

L.

vsota je v letu 1933 radi odpadka zavarovanj nekoliko padla in je znašala Din 3.462 milijonov, od katere imajo zavodi s tujim kapitalom Din 2.618 milijonov in domače zavarovalnice samo Din 844 milijonov. Inozemski velekapital ima torej skoro tri četrtine zavarovane vsote, medtem ko imajo domače zavarovalnice komaj eno četrtino celokupne zavarovane vsote.

Poglejmo še premije v življenjskem zavarovanju. V letu 1933 v naši državi producirana življenjska premija je znašala Din 161 milijonov, od katere imajo tuji zavodi Din 123 milijonov in na domače zavarovalnice odpade samo Din 38 milijonov. V roke tujega kapitala pride torej 3/4 celokupne življenjske premije in naše domače zavarovalnice prejmejo komaj eno četrtino.

V nacionalnem oziru je to res žalostna slika naše zavarovalne stroke. Večina kapitala pri tujih družbah je nemškega izvora. Nemstvo nikdar ni bilo prijazno našemu narodu. Tako je bilo v stari Avstriji in nič bolje ni v sedanji Avstriji, ki dejansko noče priznati naše narodne manjšine na Koroškem in v šolskem vprašanju noče izpolniti

niti malenkostne obveznosti, ki ji jo nalaga mirovna pogodba. Vsem je še v spominu postopenje Heimatschutza, ki je življenjsko ogrožal naše najboljše brate na Koroškem in jim uničeval domove. In prav v zadnjem času so Slovenci na Koroškem doživeli novo hudo krivico, ker v predsedstvo Koroškega stanovskega deželnega zbora ni bil imenovan noben član slovenske narodne manjšine, čeprav je Slovencev 1/3 koroškega prebivalstva.

To so pač žalostne razmere in še vedno nosimo svoja zavarovanja družbam, v katerih posluje nam sovražni inozemski kapital. Nekateri se ježe na državno upravo, češ, da takim družbam ne bi smela dati dovoljenja za poslovanje. Oblast je pri tem nedolžna, ker se mora držati določb mirovnih pogodb, po katerih se poslovanje mora dovoliti, odnosno ne sme prepovedati. Ker je prepoved nemogoča, moramo poseči po samoobrambi, ki naj obstaja v tem, da se vsak nacionalno zaveden človek zavaruje izključno samo pri domačih družbah in tako skuša po svojih močeh do skrajnosti izvesti načelo: Svoji k svojim.

Gosp. poslancu Zemljiču

Ljubljana, 29. novembra 1934.

Gospod poslanec!

Marsikdaj se dogajajo stvari, ki jih jugoslovanski nacionalisti nikakor ne morejo razumeti. Med taka dejanja bi lahko šteli Vaš v nižje navedenih pismih nekoliko obširneje orisani čin.

Gospod poslanec! Kot član Jugoslovanske nacionalne stranke, ki v svojih statutih zastopa načelo verske strpnosti, bi vsaj po našem skromnem mišljenju kaj takega nikakor ne mogli napraviti. Saj Vam je znano kako velike raznolikosti vladajo v našem jugoslovanskem narodu z ozirom na versko pripadnost posameznikov. Povdarjati te razlike se pravi ustvarjati nekakšen kamen spotike, prepad. Tako delo pa nikakor ne more biti nacionalno, ne more koristiti narodu, čigar razvoj in bodočnost zahtevata močno in enotno državo.

Vi v svojem pismu nazivate človeka, ki je prestopil v pravoslavno vero, »odpadnik« in mu odrekate pravico poučevanja mladine. Kot, da je s tem prestopom napravil zločin, postal neko manjvredno bitje z nižjimi navedenimi lastnostmi.

Gospod poslanec! Vaš čin kot tak nam je popolnoma nerazumljiv, posebno pa nam je nerazumljivo, da je to napravil poslanec največje vsedravnice nacionalne stranke.

Čeprav ne predstavljamo po Vašem mnenju ničesar drugega nego le uredništvo »revolverskega lista Pohoda«, upamo, da nam boste na to odprto pismo odgovorili. Saj tega ne želimo le mi, temveč tudi široka javnost, kateri je ta stvar postala znana in se zama trudi, da bi jo razumela. Morda bo Vaš odgovor vnesel v vsoto zadevo potrebno jasnost in nam omogočil razumevanje tega doslej ne razumljivega nacionalnega in državotvornega dejstva.

S to nado ostajamo, in Vam, s prošnjo, da oprostite naši vsiljivosti, izražamo svoje najodličnejše spoštovanje ter kličemo naš nacionalni

ČUVAJMO JUGOSLAVIJO!

Uredništvo »Pohoda«.

Kralj. Jugoslavija
Narod. skupščina
Klub
Nar. poslanika
Jugosl. nac. stranke

Beograd, 17./III. 1934.

Velečastiti gosp. župnik!

Prosim Vas, da v nedeljo iz prižnice objavite tole:

»Narodni poslanec g. Jakob Zemljič mi poroča sledeče: Iz uradnih virov zveza, da je g. Mihec A., učitelj v Slatini-Radenci, izstopil s svojo soprogo in otrokom iz katoliške cerkve. Imenovani je vzgojitelj naših otrok, naše mladine, koji so up naše bodočnosti. Dolžnost me veže, da kot katolik in narodni zastopnik izjavljam, da gosp. Mihec s tem korakom izgublja pravico, da mu naši katoliški starši zaupajo šolsko vzgojo svojih otrok.

Vsled tega apeliram na našo javnost, da naše starše šoloobveznih otrok, da sestavijo spomenico in odločno protestirajo proti temu, da bi taki odpadniki poučevali našo katoliško dečo. Nujno se naj zahteva takojšnja premešitev* g. Miheca iz šole Slat.-Radenci. To bode v dobro naše mladine in naše celokupne javnosti. Podpisi se bodoje te dni zbirali.

Z odlič. spoštovanjem

udani

Zemljič.«

Ta od stranke preskrbljen prepis se strinja z izvornikom iz 1 pole in kolekov z-k-v.

Okrajna sodinja v Mariboru,
dne 21. oktobra 1934.

(Potpis nečitljiv.)

T. M.
10 DinM. p.
Okrajno sodišče.

Kralj. Jugoslavija
Narod. skupščina
Klub
Nar. poslanika
Jugosl. nac. stranke

Beograd, 25./III. 1934.

Velečasni gosp. župnik!

Prišedši ravnokar iz Ljubljane, nisem mogel z Vami glede blagosloavljanja velikonočnih jedil osebno govoriti. Vsled tega prosim obvestite, kje in ob kateri uri naj čaka avto?

Ob enem zveza, da Vas je potegnil odpadnik Mihec. Niso to nobeni osebni spori med nama z Mihecom, ampak dolžnost kot katoličana in zastopnika naroda me je vezala, da sem Vas zato naprosil in opozoril, pa magari, da bi si bila tudi »prijateljca«? Ako je

JUGOSLAVIJA IN ZUNANJI SVET:

Jugoslavija v Ženevi

Od srede minulega torka je središče evropske politike v Ženevi, kamor se je zatekla sedaj naša država, zahtevajoč pred najvišjim mednarodnim forumom zadoščenje za strašno krivico in nesrečo, ki so jo ji prizadeli zarotniki, hoteč na ruševinah evropskega mira ostvariti v tuji službi tuje blazne načrte. Ne gre le za zadoščenje, za silno zlo in krivico, gre ravno toliko za evropski mir, kateri je in bo neprestano v nevarnosti, dokler se dopuščajo bombe in revolverji kot sredstvo mednarodne politike.

Nič ni čudnega, če se naša država obrača na Društvo narodov. Mi smo bili najvnetejši poborniki te mednarodne organizacije v onem smislu, kakor je bila zamišljena ob času ustanovitve. Branili smo jo vedno, zlasti še tedaj, ko je hotela neka evropska politika tudi iz tega orodja mednarodnega mira napraviti sredstvo imperialistične politike. Zato prihajamo danes pred to mednarodno sodišče čistih rok in poštenega srca, zavedajoč se svoje pravice in pripravljani, da se pogledamo oko v oko s klevetniki, ki bi hoteli celo iz naše narodne nesreče kovati svoj krvavi kapital. Društvo narodov naj sodi in obsodi.

V začetku gotovo nismo mislili, da nam bo potreben ta korak, da pridemo do svoje pravice. Bili smo zelo naivni ter si mislili, da so vsi narodi vsaj tako poštenu, da priznavajo osnovne božje in človeške pravice. Mislili smo, da ni države v Evropi, ki ne bi obsojala strašnega marsejskega zločina in ki ne bi z vsemi sredstvi pripomogla k temu, da se gnezda mednarodnega terorizma za vedno uduše. Vsaka država bi morala to narediti v svojem lastnem interesu, ker znan je izrek »danes meni, jutri tebi«. Toda, komaj se je začela mreža malo razpletati, že smo videli, kako so zopet posegli vmes tuji prsti ter jo stisnili. Glavni krivci, na katere kaže danes vsa Evropa s prstom, se lepo sprehajajo po Italiji in po Madžarskem, ker lahko upravli-

čeno dvomimo o efikasnosti njihovega zopora. Nobena omenjenih držav že od začetka ni pokazala pripravljenosti izročiti jih kot najnavadnejše zločince roki pravice. Sedaj je pa tik pred predajo jugoslovanske spomenice Društvo narodov objavilo kasacijsko sodišče v Turinu svoj sklep, da ne izroči tolovajev Paveliča in Kvaternika, in Avstrija, ki je do tedaj temeljito »proučevala« vprašanje Perčevičeve izročitve, je naenkrat na podlagi svojih paragrafov dognala, da je ta predaja po njenih zakonih nemogoča. Rekord v tem hinavskem početju pa je dosegla Madžarska, ki z največjim cinizmom razlaga začudenemu svetu, da na njenem ozemlju ni imel nihče nikdar nobene zveze z atentatom. Ton njene polemike postaja proti nam vedno bolj surov in z velikim bobnom se oznanjuje, da se je zloglasni trikot Rim, Budimpešta in Dunaj obvezal, podpirati se v aferi marsejskega atentata do skrajnosti. Ne vemo sedaj, ali naj človek smatra za ironijo, ali za slab vic, ponudbo te čedne trojice, objavljeno istočasno s to vestjo, da je rimski pakt odprt tudi za pristop vseh drugih držav, predvsem Male antante in Jugoslavije.

V takih okoliščinah in v takim političnem ozračju je bila predana jugoslovanska nota v Ženevi, kjer naša vlada dokazuje, na podlagi neizpodbitnih dokumentov, soudeležbo tujih iziditeljev pri gnusnem marsejskem zločinu, zlasti pa Madžarske, ki se je na vse kriplje branila teh obdolžitev, še ko se je samo ugrabilo o približni vsebini jugoslovanske note. Njen advokat Eckhardt je doslej na vse obtožbe v Ženevi zbranega sveta odgovarjal, da so izmišljotine le plod proti »skromni in ubogi Madžarski« naperjene gonje. Radovedni smo sedaj, kaj bo znal povedati na neizpodbitne dokaze ministra Jevtiča. Ves svet gleda sedaj na Ženevo, kjer se danes dogajajo velevažne stvari in od koder lahko pride rešilna, pa tudi usodna beseda za Evropo.

—sj—

Naše in tuje zavarovalnice

Zavarovanje je ustanova, ki nudi posameznikom možnost, da se zaščitijo pred zlimi posledicami požara in drugih elementarnih neozgod ter da si preskrbe za svojo starost za preživljanje potrebna sredstva in za slučaj prezgodnje smrti zagotove svoji družini varnost, da ne pade v bedo in ne trpi pomanjkanja. Zavarovalna ustanova, ki je v gospodarskem in socialnem oziru zelo važna, koristna in dobra, je v naši državi še dokaj razvita, a v nacionalnem oziru zelo zanemarjena. Iz premij, ki jih plačujejo zavarovanci, se stekajo pri zavarovalnicah velike vsote, ki služijo za plačilo škod, stroškov in za ustanavljanje posebnih skladov, za katastrofalne škode v elementarnem zavarovanju, ter za poravnavo obveznosti iz življenjskega zavarovanja. Ni vseeno, kdo razpolaga s temi vsotami in če je njih uprava v rokah tujca ali domačina. Tujec nikdar ni bil prijatelj našega naroda ter ni nikdar upošteval njegovih nacionalnih čustev in še manj se oziral na njegova kulturna in gospodarska stremeljenja in težnje.

V naši državi posluje 23 zavarovalnic, od katerih je 17 tujih in samo 6 domačih. V rokah tujega kapitala je torej 3/4 v naši državi

poslujočih zavarovalnic in le 1/4 zavarovalnih zavodov je domačih. Med domače zavode ne moremo namreč šteti one zavarovalne družbe, katerih ustanovitev je bila sicer dovoljena od naših oblasti in imajo svoj sedež v naši državi, a so povsem odvisne od tujega kapitala, kar je jasno izraženo v tem, da se v njihovih upravnih nahajajo tuji ročne osebe, ki so izraziti predstavniki inozemskega velekapitala. Če pogledamo uprave teh zavarovalnic, nam to pade tudi v oči in je prav posebno vidno pri zavarovalnih družbah »Dunav« in »Zedinjena zavarovalnica«, ki je nastala iz fuzije prejšnjih treh zavarovalnic: »Vardare«, »Triglav« in »Hrceg-Bosna«, katerih aktiva in pasiva je prevzela.

Zadnjič smo že omenili, da imajo tuja podjetja dve tretjini celokupne požarne premije in naše domače zavarovalnice samo eno tretjino. Še veliko slabše je razmerje v življenjskem zavarovanju. Celokupna zavarovana vsota je življenjskem zavarovanju je v letu 1932 znašala Din 3.710 milijonov, od katerih odpade na zavarovalnice s tujim kapitalom Din 2.821 milijonov in na domače zavarovalnice samo Din 889 milijonov. Zavarovana

Pozivamo vse krajevne organizacije naj po možnosti pošljejo vsaj enega delegata na sestanek Banovinskega sveta Omladine NO, ki se vrši v Ljubljani, dne 2. decembra ob 10. uri dopoldne v prostorih Zveze kulturnih društev (Kongresni trg 1/II.). Zdravo!

Banovinsko starešinstvo.

NASA RADIJSKA PREDAVANJA!

1. decembra ob 18. uri: Uedinjenje. Predava član Oblasnega odbora NO br. Mlekuž Vekoslav.

9. decembra ob 11. uri: Žena kot mati in delavka. Predava br. dr. Kanoni Vanko.

12. decembra ob 19.35: Naloga naše generacije. Predava br. Meseč Vladimír.

PO NAŠI ZEMLJI

Dopis iz Amerike

Prejeli smo sledeč zanimiv dopis:

Velespoštovani list!

Bral sem zadnjič obsodbo, ki ste jo pravično izrekli nad nevrrednim sinom naše domovine. Razveselil me je Vaš odkriti nastop in neustrašenost. Že večkrat smo Jugoslovani v Ameriki občudovali nastop »Pohoda« proti raznim škodljivim pojavom v življenju Jugoslovancev v Dravski banovini. Tudi napram posameznim mogotcem ste v obrambo šibkejših večkrat krepko dvignili glas, vselej z uspehom v korist zadnjih. Baš radi tega je Vaš cenjeni list tudi v Ameriki upoštevan in čislán.

Sklenil sem, da tu in tam pošljem tudi jaz kak dopis iz našega velikega mesta, da vidite kakšne so pri nas razmere v posameznih upravah, bodisi občinskih, državnih in drugih. Prepričan sem, da se bodo tudi naši samopašni mogotci ustrašili ostrine Vaših objav in bodo poslovali odselej poštenjeje. Pomagano bo s tem nedvomno mnogim našim ljudem, ki so zaposleni v raznih ameriškanskih tovarnah.

Lf. Din, delavec — Chicago.

Vljudo Vas prosim, da v prihodnji Vaši številki objavite sledeče:

Delavstvo v ogromnih Čikaških klavninah namerava stopiti te dni v stavko. Vzrokov je več in so različni: Eden glavnih vzrokov so ogromne nagrade, ki jih prejema generalni ravnatelj gospod James Pissouri rodom Italijan iz okolice Lago di Tužno. Zadnje leto je dobil reci in piši 40.000 dolarjev; koliko bo dobil letos ne vemo.

Delavstvu so znižane mezdre. Reduciran delovni čas, ravnatelju pa so neupravičeno dali denar, brez vsake zakonite podlage. Mnogo poštenih naših zavajanih ljudi je celo brez posla in hrane. Ni čudno torej, če pride do stavke.

Čikaški listi pišejo simpatično za delavstvo, obsojajo samopašnost nekaterih višjih in ključajo k pozornosti ne kake demagoške socialne firme, ampak poštno čikaške občinske svetovalce. Tako je prav!

Prosimo Vas, da to notico objavite. Prepričani smo, kakor že rečeno, da bo mnogim našim pomagano.

Lf. Din.

Chicago v novembru 1934.

Opomba uredništva: zabeležili smo to vest kot kronisti, našemu občinstvu, ki še sedaj sili v Ameriko, pa v poduk in svarilo.

PRVA RAZSTAVA OTROŠKIH NARODNIH NOŠ IN ROČNIH DEL

V svrhu propagande narodne noše in ustvarjalne sposobnosti naše dece prireja »Savez humanih društev Kraljevine Jugoslavije« na letošnje božične praznike v Beogradu prvo razstavo otroških narodnih noš in ročnih del.

Kot nagrado za razstavljene predmete bo la dvesto glavnih dobitkov: sto deških in medalj tudi sto otroških oblek.

Razstava se prireja z loterijo, ki bo imela dvesto glavnih dobitkov in sto deških in sto deličkih otroških narodnih oblek.

V času razstave se bo vršil »Zemaljski sabor milosrdja in konferenca za razširjanje narodne noše in izboljšanja otroških ročnih del.

Končni smoter razstave je, da se z njenimi dobitki obleče ob prihodnjih božičnih praznikih najmanj tisoč siromašnih otrok.

Vsa potrebna pojasnila se lahko dobe v pisarni Saveza humanih društev, Pašičeva ul. 8, Beograd.

Predsednik izložbenog odbora:

Uroš Bjelić.

ČUDNA POLITIKA

Volitve v senatno zbornico so na vidiku. Z mrzlično vneto se pojavljajo kandidature. Zlostno pa je (da ne rabimo tršega izraza), da se je za tako elitno zbornico, za katero imajo pravico glasovanja samo poslanci in predsedniki občin, pojavila »anonimna« agitacija s podpisom »več volivnih uravičencev«. Recimo, da so navedene osebnosti res opravljene zavzemati se za kandidature, ko že itak na ulednih položajih predsednikov občin in banskih svetnikov, toda dvomljivo je, če odgovarja resnici, da anonimni agitatorji nimaio namena zavzemati se za eno ali drugo osebo, pač pa le apelirajo na veliko odgovornost napram narodu in državi, ki jo imajo volilec pri izbiri senatoriev.

V seznamu je navedenih 10 imen. Očividno je lista sestavljena tako taktično, da zmede not do kandidature onim, ki izbirajo iz lista sama, so priznani nacionalisti, so si pridobili velikih zaslug na gospodarskem področju, a jih seznam ne navaja, ker po svojem stanu gotovo ne spadajo v tako visoko družbo.

Onim »več volivnih uravičencev« bodi povedano, da je moral predhodno za slehernega, res dobro mislečega državljana, vlasti na bi morali to upoštevati oni, ki jim je no njih položaju dana pravica, da volijo senatorie.

Nikier ni rečeno, da bi bil za to sposoben le tak volivni uravičencev, velenosestnik ali odvetnik. Tudi v nižjih slojih — med uradniki, ki je nenadoma prazno — so ljudje, ki bi s polno pravico, zmoglostjo, politično in gospodarsko preizkušnjo odgovarjali nalogam senatoriev.

Več demokratizma gospoda! In javno!

J. ml.

IZROČITEV PAVELIČA IN KVATERNIKA

O tej stvari se je razvila široka debata, katera pa je po mojem mnenju popolnoma nepotrebna. Stvar bi bila najenostavnejše rešena, ako se oba bandita izročita naši državi ki bo že sama znala proti tema zločincema kazenski postopati. To svojo zahtevo pa lahko utemeljimo na sledeč nepobiten način: Konvencija med kraljevino Jugoslavijo in kraljevino Italijo čije ratifikacijski instrumenti so se izmenjali v Rimu dne 6. februarja 1931 in so zabeleženi v ministrstvu za zunanje zadeve pod Pov. Br. 2991 določa v čl. 5 točka 3: Izročitev se ne dovoli zaradi političnih kaznivih dejanj ali dejanj ki so v zvezi s takimi kaznivimi dejanji, razen če je dejanje v glavnem navadno kaznivo dejanje.

Da imata tadva bandita kopico navadnih kaznivih dejanj (razni atentati in umori v naši državi) na svoji vesti, to je menda vsakemu laiku znano in ne samo urbi et orbi.

Kraljevina Italija, ki se toliko hvali s svojo absolutno, visoko dvatisočletno kulturo, bo gotovo znala vpoštevati in ceniti tudi to konvencijo in se že zaradi prestiža in časti naprav vsemu civiliziranemu svetu ne bo nikakor branila izročiti zločince kraljevini Jugoslaviji, ki bo znala z gnusnima odpadnikoma lastnega rodu postopati po obstoječih kazenskih zakonih. Nacionalist.

SVOJI K SVOJIM!

Naše dnevno časopisje prinaša pogosto oglase inozemskih tvrdk tudi za izdelke, katerih potreba je krita z domačo produkcijo. Posebno v zadnjem času se pojavljajo v dnevnem časopisu ne le oglasi, ampak celo članki, v katerih se priporoča uporaba tujeje blaga in to posebno za žarnice »Tungstram« in to v obliki, ki mora premočiti nepoučene kroge.

Kakor je znano, se nahaja tovarna žarnic »Tungstram« v deželi Janke puszte in od tam se uvažajo imenovane žarnice v našo državo. Koliko hudega je prišlo, posebno v zadnjem času k nam iz Madjarske, ni potrebno, da še posebej navajamo.

Radi tega bi bil že skrajni čas, da slična reklama izostane v našem časopisju ter naj se uvrščajo reklamni članki predvsem za domače izdelke. Imamo domačo tovarno žarnic »Tesla«, katera istotako izdeluje, kolikor je znano, žarnice v takozvanih »dekalumenih«, ki jih tovarna »Tungstram« toliko priporoča.

ZE ZOPET EDEN.

V Ljubljani se zadnje čase mudi zastopnik neke dunajske tvrdke za pregledovanje pravilnosti zaračunjenih tarifnih postavk na tovarnih listih.

Kot tvrdka, tako se tudi njen zastopnik pri svojem poslovanju poslužuje izključno nemščine in italijanščine. Niti toliko niso kavalski, da bi se naučili jezika dežele v kateri služijo, ki jim daje kruh! Temu smo sami krivi, toliko takta bi že lahko zahtevali od človeka, ki živi od naših naročil. Na žalost smo v tem pogledu premehki, premalo ponosni. Kar je tuje, to je boljše. Nismo se še privadili svobodi, nekoliko tlačanske krvi še vedno teče po naših žilah. Predvsem nam to dokazuje seznam naših najodličnejših tvrdk, s katerimi je navedena dunajska firma v stalni poslovni zvezi in je že večkrat v njihovo korist z uspehom posredovala pri kontroli prihoda državnih železnic.

Pri vsem tem pa se vprašujemo: ali nimamo nobenega domačega strokovnjaka, ki bi se spoznal na tovrstne liste? Ali mora res vsako najmanjše delo opravljati tujec in mu moramo biti celo hvaležni, da sprejme naša naročila?

Ko si na vse to odgovorimo, se ne bomo čudili če nas inozemstvo gleda nekoliko z viška in bomo spoznali, da je naša duševna kriza v marsičem vzrok naše gospodarske krize.

To so malenkosti, a iz takih malenkosti sestoji vse tisto, ki odvzema našemu človeku kos kruha, katerega bi sicer lahko dobil.

SMRAD IZ GLAVE

Glas podeželja

Vse določeneje vidimo, da je bil 6. januarski prevrat vsebinsko ne samo prelom z dotodanjjo politiko, nego obenem tudi velika akcija za pravilno Jugoslavijo, nekakšen nacionalno-politični solunski podprt. Ta podvig nesmrtnega Ujedinitelja, bolj podprt z njegovo osebnostjo vero v uspeh kot s potrebnimi sredstvi zanj, pa je izzval v narodu tudi protukrepe.

Danes je tudi jasno, da je bila borba s to protiakcijo vse preveč obzirna in da je bila zlasti ocena njenih ciljev s strani oblasti plitka, površna in prizanesljiva.

Ko smo trpeli pred peklenskim stroji Ustašev, niso samo oni za mejami, nego je tudi marsikdo drugi blagrovati njih ubijajoče učinke. Marsikaj bi moglo biti drugače, če bi med nami ne bilo toliko obzirnih rokavičarjev in preračunanih kompromisarjev! Naši dragoceni nacionalni delavci v podeželju so se neštokrat pritoževali oblastem, pa so našli tam le malo razumevanja. Kakor, da sta bila važnejša gnili mir in čuvanje problematičnih kompromisov, kot pa odločna, ravna nacionalna linija! Če smo zato v zadnjih letih kje številčno kaj pridobili, pa v splošnem z ozirom na kakovost nismo nič na boljšem. To je iskren občutek situacije v podeželju, v mestih pa je položaj še manj ugoden.

Poleg akcij, ki naj bi kvarile smer Kraljeve Volje, pa so bile uvedene tudi akcije, ki naj bi to smer navdušeno odobravale. Znana

spomemica Slovencev Nj. Vel. Kralju Ujedinitelju je imela brezdvomno to nalogo. O tem, koliko podpisov je ta spomenica imela, javnost dozda še ni zvedela, niti ne, koliko in kdo se je z odklonitvijo te spomenice uprl jugoslov. Ujedinitelju. Toda, to bi bilo treba zvedeti, da se tudi sedaj in za bodoče oddeli idejne garjeve od idejno čistih. Kajti zdrav narodov občutek, ki je smatral in še smatra odklonitev spomenice za grd nacionalni prestopek, hoče kazni zanj. Narod je dolgo čakal, misleč, da bo oblast sama vse ukrenila. Dočakal pa je, da se danes, mesto radikalno, postopa s temi elementi obzirno, skoroda pohvalno. In priprosti narod tudi misli, da je pri vseh opravilih za Kralja Ujedinitelja absolutno treba opustiti vsak poskus političnih kupčij in kompromisarstva in da morajo taki slovenski nacionalni vrhovi in cvetovi, ki delajo drugače, neizprosno pod koso jugoslovenskega nacionalista. Tako je namreč v interesu Kraljeve maršejske oporoke!

Ljubljana

PRI VELEČ. G. ŽUPNIKU J. BARLETU OB 25LETNICI NJEGOVEGA ŽUPNIKOVANJA.

Našel sem ga v pisarni pri delu. Prijazno, kakor vedno, z ljubeznivim nasmehom me je sprejel.

»Gospod župnik, čestitam Vam iz srca k 25letnici Vašega župnikovanja v naši lepi župniji sv. Jakoba. Zdi se nam kakor trenutek. Vsa leta smo gledali v Vas vzor duhovnika, ki je svoji župniji angel miru, oče in pastir vsem. Če sem Vas gledal pri oltarju, poslušal iz prižnice, sem bil dvignjen k svojemu Bogu. In kaj ste vse storili za lepoto hiše božje! Župna cerkev vsa prenovljena zunanaj in znotraj, istotako cerkev sv. Florjana, obe pričata o Vašem delu in skrbi za lepoto hiše božje. Stotisočaki so šli v ta namen skozi Vaše roke in vendar niste nikdar nakladali župljanom kakih bremen. Kdor je hotel prostovoljno sprejeti, ste s pohvalo sprejeli, a vemo, da je bilo to le malenkost k ogromnim stroškom. Bral sem, da je stala lanska poprava cerkve sv. Florjana 60.000 Din. Ali imate še dolg na cerkvi?«

»Ne, vse do zadnje pare je plačano, dolga jaz ne prenesem na svoji vesti.«

»Zakaj ste pa tako tiho in skromno obhajali svojo 25letnico? Ko bi se bilo o pravem času zvedelo, bi župljani in vsa Ljubljana najslavesnejše počastila ta jubilej. Vedite, da Vas ne cenim in ljubi samo župnija sv. Jakoba, temveč vsa bela Ljubljana.«

»V dnevih vsenarodnega in državnega žaloovanja jubileji niso primerni!«

»Resna in resnična beseda! Znano nam je, kako ste bili blagopokojnemu viteškemu kralju Aleksandru z vsem sreem in z vso dušo vdani. Nikdo ni v parlamentu tako vzvišeno govoril o ljubezni do kralja kakor Vi. Ali sta se z viteškim kraljem tudi osebno poznala?«

»Da, neizbrisni mi ostanejo v spominu trenutki, ko sem bil na povabilo Nj. Veličanstva v avdienci na Bledu. Z vsjo ljubeznivostjo me je povabil na sedež k mizi, ponudil cigarete in se pogovarjal nad pol ure z menoj z vso iskrenostjo skrbnega vladarja. Čutil sem, kako sva ene duše in ene volje. Ko sem vstal in se hotel posloviti, se je prijazno nasmehnil, stopil k predalu, vzal iz njega šatuljo in rekel: Zal mi je, da ste morali odložit mandati, v znak mojega posebnega priznanja in hvaležnosti, sprejmite to odklonjenje. Ostanite mi zvesti! Odlikoval me je osebno z redom jugoslovske krone III. razreda. Prevzet kraljeve naklonjenosti, vzkliznemo: Veličanstvo, ne zaradi odlikovanja, temveč radi Vas in nad vse drage mi Jugoslavije ostanem zvest do smrti! — Sedaj šele prav vsi čutimo in se zavedamo, kaj smo izgubili s takim vladarjem. Tolaži me v tej uri težke preizkušnje in bridkosti zavesti, da sem živemu skazoval svojo zvestobo in udanost ter neustrašeno sledil njegovim velikim zamislim.«

»G. župnik! Znano je vsej javnosti, da ste morali tudi Vi mnogo pretrpeti in prenesti mnogo poniževanja zaradi svoje zvestobe in dela za ideje velikega blagopokojnika, saj smo brali lani v »Pohodu« pismo župnika J. K. na Vas. Pismo je »Pohod«, kakor smo zvedeli, objavil z Vašim privoljenjem, češ, naj svet zve, s kakim orožjem delajo nasprotniki proti Vam.«

»Res je omenjeno pismo od prve do zadnje trditve najhujši prestopek zoper osmo božjo zapoved in vsakemu, ki raznaša take govornice o meni, lahko rečete v obraz: lopov!«

»Gospod župnik, bodite uverjeni, da Vas blato Vaših sovražnikov ni niti najmanjje umazalo pred slovensko in jugoslovsko javnostjo. Udarec, ki so ga Vam hoteli zadati, je zadel njih same in jih ponižal pred javnostjo. Vaša oseba pa nam je vsem svetel vzor, na katerega gledamo z vsem spoštovanjem. Bog Vas ohrani v zdravju in moči, da bi mogli še v prihodnje delati po zamislih našega blagopokojnega kralja Aleksandra.«

Faran.

Zahtevajte in kupujte domače blago, ker s tem podpirate domače gospodarstvo!

NACIONALISTI!

Kupujte in vporablajte žalne koleke Ciril-Methodove družbe.

Poklonitveno potovanje na Oplenac, ki ga priredi Zveza za tujski promet za Slovenijo v Ljubljani, je preložen na 8. in 9. dec. t. l. Odhod iz Ljubljane je 7. dec. zvečer ob 20.30 in povratek v Ljubljano 10. dec. zjutraj. Cena voznine II. razr. Din 273.—, III. razr. Din 178.— (vključno avtobus). Cena hrane Din 50.— (dnevno), prenočišče Din 50.— do 120.—. Prijave sprejema Putnik, Ljubljana, do 4. decembra t. l.

NACIONALNI JAVNOSTI!

Gospod Zahrastnik Vinko, sreski šolski nadzornik v Škofji Loki, je pokrenil važno akcijo za ustanovitev javnih knjižnic v bližini državne meje. Kraji, kjer se bodo te knjižnice osnoval, so zapuščeni ter oddaljeni od kulturnih središč in vredni vsake podpore. Zato je dolžnost vsakega rdodoljuba, da to v narodnostnem pogledu tako važno delo podpre s tem, da daruje čim več knjig in omogoči izvedbo plemenite zamisli. Knjige se sprejemajo v uredništvu »Pohoda« ali pa jih vsakdo lahko pošlje naravnost na naslov: Vinko Zahrastnik, sreski šolski nadzornik, Škofja Loka. Nacionalisti, izkažite se pri delu!

»NAŠ VAL«

Nova številka ilustrirane tedenske revije za radio, gledališče, film, sport in modo »Naš val« je že izšla. Iz bogate vsebine omenjamo samo odlomek Rudof Kresalovega dela »Blazni trenutki«, Viktor Pirnatov »Orientalški humor«, katerega spremljajo sijajne ilustracije slikarja prof. Alberta Sirka in stalni roman »Našega vala« Emilio Berenini, ki vzbuja od številke do številke večjo pozornost. V gledališki priligi izhaja sedaj drugo dejanje Knafličeve vesele trodejanke »Kmečki teater«, nadaljuje se sijajno urejena radijska tehnika, modna poročila in risbe v »Našem valu« so vedno aktualna. Beleške iz radijskega, gledališkega in filmskega sveta, slike v radiju sodelujočih priljubljenih predavateljev in glasbenikov in slikanica karikaturnih naših gledaliških umetnikov prijetno izpopolnjujejo ta naš sijajno urejeni tednik, ki edini prinaša v slovenskem jeziku pregledno urejene programe vseh važnih evropskih postaj. Kar je obetala »Naš val«, je postal: edini slovenski bogato ilustrirani tednik za radio, gledališče, film, sport in modo. »Naš val« je pa tudi najcenejša slovenska revija. Mesečna naročnina znaša komaj 12 Din. Zahtevajte še danes na ogled brezplačno eno številko. Pišite na naslov: Radijska revija »Naš val«, Ljubljana.

Obrtniški teden

OBRITNIŠKI TEDEN IN SVOJI K SVOJIM

Obrtništvu vse države prireja svoj »Obrtniški teden« od 1. do 8. decembra t. l. Ta, za kmetskim pač najštevilnejši naš stan ustvarjalcev hudo trpi v tej krizi radi pomanjkanja dela in vsled nesolidne konkurence tuje industrije. Akcija se vrši v smislu naše akcije »Svoji k svojim« in ima iste težnje, iste cilje: vzdržati javnost, da daje prednost našemu blagu in s tem pomaga pridnim domačim rokam do dela in zaslužka ter obenem ovira nezdravi odtok našega denarja v tujino.

Narodna Odrbana in njene organizacije z veseljem odobravajo stremljenje obrtništvu, z njim tesno sodelujejo in mu pomagajo, saj smatrajo to akcijo kakor za svojo. Dolžnost vseh nacionalistov je, da tej akciji kar najkrepkeje pomagajo in povsod sodelujejo pri še tako težkem delu. Posebno morajo biti v stalnem stiku z obrtniški organizacijami in neutrudno pomagati pri propagandi, da akcija čimbolje uspe ter, da široka javnost ne samo spozna, ampak tudi osvoji njene široke težnje.

V nedeljo, dne 2. decembra t. l. bodo manifestacijska zborovanja in sicer v Ljubljani ob pol 10. uri v dvorani hotela »Union«, po drugih krajih, kakor v Mariboru, Celju, Ptuj, Ormožu, M. Soboti, Lendavi, Slovenjgradcu, Kočevju, Novem mestu, Metliki, Črnomlju, Krškem, Kamniku Škofji Loki, Gorenji vasi nad Škofjo Loko, Jesenicah, Kranju, Zagorju, Logatecu, Železnikih, Blegu, Radovljici, Trzinu, Domžalah in drugod pa ob 9. uri. Ljubljansko manifestacijo se bo prenašalo po radiju do pol 12. ure. S temi zborovanji bo obrtniški teden odprt.

Povsod morajo naši člani (eden) nastopiti kot govorniki v imenu NO. Kjer to morda še ni urejeno, morajo funkcionarji NO ukreniti vse potrebno za to sodelovanje. Ni vseeno kako gospodarsko uspeva tako številni delovni stan, kot je obrtniški, zato pozivamo tudi vso široko javnost, da se manifestacijskih prireditvev udeleži in se potem v svojem ravnanju zavedno drži gesla »Svoji k svojim« — in privoščiči dela ter kruha najprej našemu človeku ne glede na njegovo strankarsko pripadnost.

Kakor kmetski, tako je tudi jugoslovanski obrtniški stan najvažnejši in najzdravejši vir za pomlajevanje in za napredek naroda, zato je dolžnost vseh in vsakogar, da dela propagando za domače delo in za zaščito domačega dela in s tem za zdrav, krepak ustvarjalni stan.

Nacionalisti, vsi brez odloga na delo!

Država — najvišja organizacija

Odlomki iz predavanja.

Država — beseda, ki jo slišimo vsak dan. Nekaj simboličnega tiči v njej. Mnogo jih je, ki bi znali naštetiti vse koristi, ki jih od države uživajo, a si vendar niso na jasnem o tem, kaj je prav za prav država, kaj je vzrok njenemu nastanku, od kod črpa pravico svojega obstoja, kaj je njen cilj.

Naša dolžnost pa je, da vse to poznamo, kajti šele potem bomo znali svoj domovino pravilno ceniti in spoštovati. Potem bomo vedeli, da vzroka slučajnih nevednosti ne smemo nikdar iskati v državi, temveč v ljudeh, ki jo vodijo in v nas samih, ki pri tem potom volitev odločamo.

Država sama pa je vedno iznad vsega in izven vsega zgrajena na času odgovarjajoči osnovi, je za vsakega pametnega in zavednega človeka nedotakljiva. Lahko se izpreminjajo sistemi, a dokler obstoja narod, ki zna braniti svojo samostojnost, bo obstojala tudi njegova država. Ona je dom, kjer si narod kot njegov gospodar po svoji svobodni volji in svojim prilikam primerno uredi način življenja.

Le nesposobni in neaktivni narodi se nikdar ne osamosvoje, usojeno jim je biti večni sužnji, a ne gospodarji.

...ni še daleč čas, ko nam je po stoletnem mraku zasijalo sonce svobode. Težko jo je bilo priboriti, hekatombe žrtve so padle. In še večje žrtve smo pripravljali doprinesiti, da jo očujemo.

Mi želimo sami korakati svoji bodočnosti naproti.

Naša enotnost se ne bo razbila ob nastavljenih čerih. To nam bo le prilika, da ponovno preizkusimo in dokažemo svojo trdnost.

Jugoslovenski narod stoji kot en mož in ne dovoljuje nikomur iz svojih ali pa izven svojih vrst, da se dotika tega, od česar je odvisna vsa njegova bodočnost in sedanost — njegove države in s tem njega samega.

Kaj pa je država?... je največja ljudska organizacija svojega časa, je posledica življenjskih zahtev, čije sestav in deloma tudi smoter se nahaja v stanju večne izpremembe. Kot tako jo moramo gledati. Življenje ne trpi postanka, ono ne pozna zakonov mirovanja, pozna le zakone gibanja in razvoja.

...zakaj je država nastala in kako je nastala?

Da bi država nastajala le samo radi nekega človeku prirojenega čuta, ni verjetno. Vsako dejanje mora imeti svoje vzroke in tako bi tudi ta morebitni čut moral biti posledica določene zahteve.

Vsekakor je za pojav države odločilen gospodarski razlog. To nam lepo pravi Franz Oppenheimer v svoji knjigi o državi, kjer čitamo: »Ena edina sila je osnovni vzrok življenjskega gibanja. Ena edina sila je razvila organizme od enostaničnega bitja, od koščka beljakovine v toplen oceanu zemeljske prazgodovine, do vretenčarja, do človeka. To je boj za obstanek, razdeljen v dva dela: v glad in v ljubezen.«

...zgodovina, ki tudi prve zamisli ne izključuje, daje vendar večjo podporo tistemu mnenju, ki pravi, da je država nastala v trenutku, ko je sposobnejše in borbenejše pleme podvržlo svojega sosedu svoji oblasti in ga prišlo izkoristiti.

V svoji knjigi o »Miru« pravi Nitti: »Od nekaj sto ljudi prepričani, da si je mnogo lažje prisvojiti bogastvo, ki ga je nekdo drugi pridobil, nego sam delati in zbirati.«

Dve teoriji, temelječi na dveh osnovah, prva na razumu, druga na nagonu in sili. Obedve pa priznavata, da je človek osnoval državo zaradi svoje lastne koristi, in da je torej želja za čim udobnejšim in sigurnejšim življenjem osnovni vzrok njenega nastanka.

Država je nastala, ker jo je življenje zahtevalo, v zgodovini jo vidimo odkar takorekoč poznamo tek socialnega dogajanja. Zgodovina do danes je zgodovina držav.

Kot ogromna pokrajina leži življenje pred nami. Njen začetek je nepoznan in se skriva za obzorjem preteklosti, njena druga stran je nepo-

znana, zakrivajo jo oblaki bodočnosti. Vendar pa tudi na tem delu, ki nam ga je možno pregledati, opazimo velike in pisane raznolikosti, povezane med seboj z neštetiimi prehodi. En element skoro neopazno prehaja v drugega. Ena oblika države prehaja v drugo, vendar država ostane, vedno jo najdemo, pa naj si bo taka ali taka.

Razvoj države... mogočna simfonija, v kateri prevladujejo od početka temni in težki akordi, ki pa postajajo vedno svetlejši in lažji. Vedno bolj zmaguje načelo skupnosti, politične in na njej zgrajene ekonomske enakopravnosti, čije geslo je: vsakdo naj v polni meri živi sad svojega truda, a onemogoči naj se vsako življenje brez dela na račun slabejšega ali pa podrejenega.

...kapitalizmu odzvanja. Z uvedbo splošne volilne pravice je bila prvič v zgodovini uvedena enakopravnost vseh prebivalcev posamezne države, ne oziraje se pri tem na barvo kože ali bogastvo. Izbrljane in zaničevane množice so se zavedle svoje moči.

Uvidelo se je, da se ne sme pustiti močnejšemu, da po svobodni volji izbrlja slabšega. Nastopilo je poseganje države v privatne odnose, posebno gospodarske in socialne. Dnevno smo lahko pričali, kako ta politika povsod, tudi pri nas z veliko brzino napreduje.

To novo stanje ni ostalo brez odseva na mednarodne odnose. Spoznalo se je, da toliko poveljevana svoboda, v pogledu mednarodne trgovine, ne pomeni ničesar drugega nego ustvaritev sigurne možnosti, da večja riba požre manjšo, da močnejši narod svobodno izbrlja in sesa slabejšega. Posledica je bila težnja po avtarkiji, gospodarske samostojnosti in uvedba načela: Kupuj, da kupim; kolikor daš, toliko dam.

Narodi so se zavedli svoje osebnosti in vsak hoče biti sam svoj.

Kot so s preteklosti državi v glavnem služile poedinim skupinam ali razredom za olajšanje njihovega življenja in osiguranje njihovih predprav, tako naj danes služijo narodu kot celoti. To so, oziroma bodo, prave narodne države, v katerih ne bo niti zapostavljenih niti privilegiranih.

In tako, Jugoslavijo smo dolžni čuvati. Čuvamo jo kot nekaj skupnega, kot edini solidni temelj, na katerem si svojim razmeram primerno dograjujemo zgradbo. V kolikor je morda ona nepopolna, je dolžnost nas vseh, da jo popravimo, da gradimo, a ne rušimo.

Zato, naj v bodočnosti obstoja med nami le ena razlika, razlika po tem, koliko kdo izmed nas doprinaša v narodovih korist.

Vsi mi nosimo pred zgodovino odgovornost, ali bomo znali svojo zgradbo izpolnjevati in čuvati. A pri tem moramo vedno paziti, da smo v dejanjih in besedah državotvorni, da smo vedno graditelji, a ne rušitelji.

Prenehati moramo že enkrat s tisto Slovanom lastno nesložitostjo, ki nikdar ni poznala meje in jih je iz svobodnih ljudi pretvorila v sužnje ter jim pred zgodovino stisnila pečet v državotvornem pogledu nesposobnih ljudi.

Država nima duše. Dušo ji daje narod. On jo po volji izpreminja, kakor mu pač njegove potrebe veleajo. Ako narod z njo ni zadovoljen, je to le dokaz, da je ne zna popraviti, da ni sposoben. Odgovornost leži na narodu, a ne na državi, ki je mrtvo orodje v narodovih rokah.

... zahtevamo in pozivamo vsakogar, naj dela za našo boljše bodočnost, naj sodeluje pri izgraditvi, izpolnjevanju in utrjevanju onega edinega, kar je res last nas vseh — naše države. Ona naj bo dokaz naše sposobnosti, kaže naj naše resnične težnje za bratstvom, enakostjo in svobodo. Naj bo življenjsko kazalo pravične, socialne in pošteno duše našega naroda — njegove večine — našega mallega človeka, jugoslovenskega delavca in kmeta. B. S.

Jugoslavija v Ženevi

Sest tednov in še vedno brni v ozračju zamolklo in tesnobno ugodnih strelcev v Marseillu. Vse, kar se je od tedaj zgodilo je pod vplivom turobne tragedije, ki je ugrabila življenje jugoslovenskega vladarja Ustanovitelja in Zedinitelja. Dočim se z vseh delov pošteno Evrope dviga enodušen glas, da je treba zločin popolnoma razčistiti ter za vedno dokončati akcijo terorizma, ki predstavlja največjo nevarnost za mednarodno solidarnost, se pojavljajo ponekod strahovi, kakor zli duh, ki preganja one, ki imajo slabo vest.

Troperesna deteljica Budimpešta, Dunaj in Rim je po neprestanem stikanju glav sklenila, da je zaenkrat zanjo najboljša, če vse taji. Gömbös zna hipoma tako slabo svoj domači zemljepis, da niti ne ve, kje na Madžarskem bi ležala Janka pusta in Surda pusta, in v Italiji sta se udrila v tla Borgotaro in Vicenza. In ko so naše oblasti predale Madžarski zahtevo, naj se zapre razbojnik in tolovaj Perčec, ki ima na vesti toliko življenj mirnih jugoslovenskih državljanov, so v Budimpešti naivno vprašali, kdo je pravzaprav ta gospod, za katerega niso še nikdar slišali in ali jim ne bi dali kake podrobnejše podatke, da bi ga potem mogoče le lahko našli. A ko je nato beograjski tisk stavil Gömbösu točna vprašanja jasna kot beli dan, ki jih je pokazala preiskava v Marseillu in pa izpovedbe teroristov, kateri so zašli v roke našim sodiščem, je samo zamahnil z gesto visokega in blagorodnega ogrskega magnata, češ, da je kraljevemu madžarskemu ministrskemu predsedniku pod častjo dajati odgovor na taka vprašanja. — Kraljevi madžarski ministrski predsednik si gotovo še vedno misli, da živimo v časih, ko so vitezi sv. Štefana rajali po

marmornatih budimpeštanskih palačah za slovanseke žulje ter si nikakor ne more predstavljati, da se list zgodovine tudi tako lahko obrne.

Sicer si pa misli gospod Gömbös, kdo nam kaj more? Pavelič in Kvaternik sta v Turinu, kjer bosta verjetno tudi lepo ostala, Perčević je na Dunaju, Perčec pa v Budimpešti, a kaj ona raja v francoskih zaporih pove, to ne more veljati. Ti grede lahko pod giljotino, bo vsaj nekaj nepotrebnih prič manj, Sicer pa kako pride sploh Madžarska v to zadevo? Umor blagopokojnega kralja je izvršil Makedonec, zarota je bila zasnovana v Belgiji, denar za njo se je dvignil v Švici, kamor je prišel iz tajnih severno-ameriških emigrantskih virov. Jugoslavija, kako si drzneš še kaj očitati Madžarski.

Toda gospodje v Budimpešti, razkrikanja je vaša igra. Danes ne morejo niti intrige, niti izkrivljanja, niti laži, niti makijavelizem Kanje niti diplomatske parade Gömbösa več preslepiti sveta, kako je bila zarota, izvršena 9. oktobra v Marseillu, pripravljena. Francoske oblasti imajo v rokah točne podatke, kako je bilo to peklensko delo zasnovano. Poseben odbor je izdelal načrte, dočim je posebna šola za madžarskimi instruktorji, na madžarskem ozemlju omogočila, da so se razbojniki, ki so bili navadno orodje v rokah madžarske revizionistične politike, izvežbali za njegovo izvršitev, katere smoter je bil, da bi koncem konca prišli nazaj pod črnozolti jarem presvetlega habsburškega carstva oni, katerih sinovi so padali v tisočih, da se tega jarma otresejo.

Jugoslavija bo vse to dokazala v Ženevi. Mirno in stvarno, ne da bi komu delala kri-

vice ali skušala kaliti mir Evrope. Imamo pa pravico pred Bogom in pred ljudmi in dolžnost pred vso mednarodno javnostjo, da enkrat pokažemo kako pravzaprav izgledajo ta jagnjeta, v katerih se skriva voljča duša, gnana od mržnje vsega kar je slovansko, od pohlepa po tuji zemlji, imperialističnih sanj in napuhnjene megalomanije. Prav redki so glasovi, katerim je ta zadeva malo neprijetna. Prihajajo od tistih, ki jim je vseeno, kje je pravica in kje je krivica, glavno je le, da je v Evropi tiho in pri miru, ker sicer bi lahko počile njihove debele vreče. Toda te skrbi so čisto nepotrebne, ker nima nihče onih, katere je atentat tako kruto zadel, namena ogrožati mir Evrope s tem, da si išče v Ženevi nemogočih sankcij. Toda jugoslovensko javno mnenje zahteva danes, kot en sam mož, da končno že neha ta politika zatušavanja, ki je predvsem kriva, da je Evropa sploh zašla v današnji težavni položaj. Če ne bi kazali doslej na zapadu toliko nerazumevanja za naše življenjske interese, in ne bi vedno pokrivali s plaščem skrivnosti in pozabljenja vseh dokazov, ki jih je Jugoslavija nudila Evropi o zaroti, ki se proti nji pripravljala, bi verjetno nikdar ne prišlo do marseillske tragedije. Zato imamo sedaj po sveti žrtvi našega najdražjega vladarja ne le pravico, temveč tudi dolžnost zahtevati, da sedaj ne ostanje več kakor vedno prikriti iniciatorji atentata, kakor tudi oni, ki so ga podprli z denarjem in nasveti, ker sicer moramo tedaj kapitulirati v svoji lastni slabosti in nemoralnosti, ker nimamo dovolj sile, da bi

V nedeljo 25. t. m. se je vršila na Suhem bajerju lepa, intimna svečanost. Ob častni udeležbi zastopnikov vseh naših nacionalnih društev je bila odkrita spominska plošča 23 nacionalnim mučnikom, ki so med svetovno vojno padli kot žrtve avstrijske pravice. Svečanost je otvorila godba dravske divizije, nakar je župnik Barle opravil slovesne molitve. Pel je šentjakovski pevski zbor pod vodstvom prof. Repovža.

V grobni tišini je izpregovoril predsednik odbora g. Kalin in izvajal:

Dragi bratje!

Zbrali smo se na tem žalostnem mestu, kjer so točno pred 20 leti počili prvi strel avstrijskih tlačiteljev in poirni prve žrtve, ki smo jih položili na oltar naše skupne nacionalne svobode. Od časa našega ujedinjenja, ko je po grozotah svetovne vojne napočila tudi našemu delu jugoslovenskega naroda zarja svobode, smo romali vsako leto v ta tihi kotiček Suhega bajerja in se spominjali sicer solznih oči, pa vendar s hvaleznostjo v srcih, teh naših prvih žrtve za našo skupno svobodo. Miren in tih je ta kotiček! Mirno in nemoteno spijo večni sen te žrtve. Njih počitek in mir prekinjajo od časa do časa ostri strelji naše jugoslovske vojske, ki se vežba in uri na tem mestu. Strelji avstrijskih pušk, ki so podrli te žrtve so ubijali življenje naših najboljših, strelji naše hrabre vojske na tem mestu pa javljajo vsemu svetu, da se v svobodni državi urimo za obrambo svobode, ki smo jo dosegli in za katero so padle tukaj ležeče žrtve. Mi, ki smo imeli srečo, da smo dočakali svobodne dni bomo gledali in pazili, da se nikdar več ne povrnejo časi Suhega bajerja. Danes smo se ponovno sestali, da po dolgih 20 letih počastimo naše žrtve in da dodamo tej počastitvi še poseben izraz globoke hvaležnosti z odkritjem skromnega spomenika, ki naj bo priča tudi poznejšim rodovom, da smo znali ceniti padle za dobrobit današnje in bodoče generacije.

Teh 23 žrtve Suhega bajerja, žrtve tuje nam sovražne nadvlade, predstavlja pričetek neizmerne številca žrtve dolgotrajne osvobodilne borbe, v kateri naj bi bil naš rod po načrtih naših narodnih sovražnikov iztrebljen.

Iz potokov krvi naših narodnih junakov in borecev, iz tega najdragocenejšega gmolja je zrastle močno drevo, zrastle je naša narodna država, simbol jugoslovske svobode, zrastle je jugoslovska Jugoslavija.

Stotine in stotine tisočev najboljših sinov našega naroda je sledilo v smrt tem bayerskim žrtvam, neizmerne muke in trpljenja je moral naš narod prenesti in pretrpeti za svojo svobodo in Uedinjenje. In ko se je narod po tolikih mukah in žrtvah posvetil edinemu cilju, ureditvi svojega tako težko zasluženega miru, je kruta usoda, nikoli ne nasičena, zahtevala še eno, največjo in najdragocenejšo žrtve, zahtevala je srčno kri Prvega in Največjega Sina našega naroda, zahtevala je Našega nadsvete ljubljene Kralja Uedinitelja, Viteza Miru, Voditelja in Očeta našega naroda.

Prekruti in pretežki so udarci usode, ki tepe naš narod. V času, ko smo že mistili, da je narod doprinesel dovolj žrtve, da je že preplačal svojo svobodo, je zahtevala usoda od njega še večjo in dragocenejšo žrtve, kot jo je kdaj koli položil na oltar svoje svobode. Kakor je naš narod znal prenašati najtežje žrtve v davnih časih, v časih Kosova, v časih osvobodilnih borb pod Crnim Jurijem, končno v strašnih časih osvobodilnih balkanskih vojn in strahotne svetovne vojne, tako je pokazal tudi sedaj v svojem najtežjem trenutku svojo moč, zrelost in sposobnost ne samo za trpljenje, ampak tudi za nezlomljivo življenje. Le oni narod lahko gleda mirno v svojo bodočnost, čegar temelji in svoboda so bili zgrajeni iz najdražjega vsakemu človeku, iz njegove krvi. Naš narod jugoslovski ima

bramili tisočletne temelje zapadne morale in civilizacije pred zmagovitimi udarci razdiralnih sil.

Vloga, ki jo pri tem igra Italija, je precej zamolana. Kanja, Gömbös, Sušnik, vse je hitelo v Rim, ko jim je po marsejskem zločinu začelo goreti pod nogami. Toda Mussolini je nekaj dni prej povedal pred stotisoči v Milanu, da ponuja Italija Jugoslaviji roko. Kako naj potem razumemo to politiko po njenem sedanem obnašanju, zlasti še potem, ko je Gömbös pri svojem odhodu iz Rima rekel: »Dajte nam revizijo in skupaj se vsedemo za zeleno mizo.« Mi se za to izredno čast sedeti z Madžarsko skupno za mizo ne potegujemo preveč, nasprotno celo lahko rečemo, da ne reflektiramo na njo, dokler ni marejsko poglavje v podrobnosti razčiščeno. In če Italija noče, oziroma misli, da ne more pri tem sodelovati, tedaj čaka zaman, da bi Jugoslavija sprejela ponujano roko.

Članek »Jugoslavija v Ženevi« je bil namenjen za preteklo številko »Pohoda«, ki pa radi tehničnih zaprek ni mogel biti priobčen. Zato ga objavljamo danes, da ga vsakdo lahko prečita in ne izgubi zveze z zunanje-političnimi poročili, ki jih »Pohod« redno prinaša pod naslovom »Jugoslavija in zunanji svet«. Uredništvo.

Čuvamo Jugoslavijo!

Junakom v spomin!

temelje kot jih nima noben narod na svetu, temelje zgrajene iz kosti mučnikov.

Ko se danes spominjamo žrtve Suhega bajerja, žrtve ki leže pod našimi nogami, se moramo s hvaleznostjo v srcih spomniti tudi neštevilnih trum borecev padlih za našo svobodo. V prvi vrsti se moramo spomniti onega, ki je doprinesel najtežjo in najdragocenejšo žrtve za našo svobodo, mir in srečo, moramo se spomniti svojega Viteza, Uedinitelja, našega Kralja Mučenika, našega Očeta Aleksandra I. — Slava Mu!

Pri tem spominu obljublamo in prisegamo, da bomo vedno in povsod, kjerkoli bo zahtevala narodna in državna potreba, po uzoru padlih žrtve tudi mi zastavili vse svoje duševne in telesne moči če, bo treba tudi svoje lastno življenje za ideale, za katere so padli oni, ki se jih danes spominjamo in katerim se klanjamo. Obljublamo in prisegamo, da bomo verni izvrševalci oporoke našega Velikega Kralja Mučenika in da bomo »Čuvali Jugoslavijo«. Slava padlim žrtvam, Slava spominu Viteškega Kralja Aleksandra I. Uedinitelja!

Med predsednikovim govorom se je odgrnila trobojnica, ki je zakrivala marmornato ploščo, oddelek vojske pa je oddal častno salvo.

Sledile so še razne primerne deklamacije in pesmi. Pred zaključkom pa je spregovoril zastopnik Oblastnega odbora NO brat Brnčič, ki je v jedrnatem govoru podal priložnostne misli. Vojaska godba pa je z državno himno zaključila to lepo spominsko svečanost.

Naš pokret

JNS PRISTOPA K AKCIJI »SVOJI K SVOJIM«

Službeno glasilo Jugoslovskega nogometnega saveza »Sportista« prinaša sledečo vest:

»V duhu akcije Narodne Odbrane »Svoji k svojim« za podpiranje domače industrije in delavnosti je Upravni odbor J. N. S. a na svoji seji dne 6. septembra 1934 sprejel sledeči sklep:

1. Ugotavljajoč, da je naša industrija in obrtnost, kolikor se tiče potreb članov JNS, po svetovni vojni napredovala vzporedno z razvojem nogometnega sporta in da danes lahko zadovolji vsem našim potrebam, izdaja za sedaj na vse svoje članstvo poziv, naj uporablja samo domače proizvode.

2. Pri savezu se organizira »Odbor za športno opremo«, ki bo dajal inicijativno in vodil skrb za izvršitev gornje akcije. Ta odbor bo stopil najprej v zvezo s predstavniki naše industrije, obrtnišva in trgovine ter zbral vse potrebne podatke, vzorce, cene in druge podatke, katere bo na najprimernejši način dostavil vsem podsavezom in klubom. V slučaju dobrih rezultatov lahko predloži ta odbor upravnemu odboru, da se uporabljajo določene materiale sploh prevoje.

3. Poziva se vse športnike, da s svojim navdušenjem dokažejo tudi na tem polju svojo rodoljubnost in zavednost ter da deluje tudi pri svojih družinah in v svoji okolici, da akcija Narodne Odbrane »Svoji k svojim« v splošnem interesu pokaže čim večji uspeh.

Tajnik:

M. Pavličević s. r.

Občni zbor krajevne organizacije Narodne Odbrane Kranj bo v sredo 12. t. m. ob 20. uri v Narodnem domu v Kranju.

Čuvamo Jugoslavijo!